

Speciallægeselskabet

Ivan M. Grunnet

Speciallæge i gynækologi

Skt. Anne Plads 2, 5000 Odense C. Tlf. 66 14 76 00. Ydernr. 244570

E-mail: klinikken@ivangrunnet.dk

www.ivangrunnet.dk

PCOS - udredning, behandling og rådgivning.

Hvad er PCOS?

PCOS er en hormonel forstyrrelse, som ses ved ca. 10-15% af alle kvinder. Forkortelsen PCOS står for poly cystisk ovarie syndrom. Poly cystisk betyder mange æg blærer på æggestokkene. S står for syndrom. Ordet syndrom skyldes, at du ofte har mange symptomer pga. sygdommen.

Hvorfor får man PCOS?

Der er sandsynligvis ændringer i generne, der giver PCOS, men hvordan det arves, ved man ikke præcist. Da ikke alle i en familie får sygdommen, tror man, at også andre faktorer betyder noget, fx blodets sammensætning af de hormoner, som er forstyrret ved PCOS.

Hvilke symptomer kan der være ved PCOS.

- uregelmæssig, sjældent eller udebleven menstruation
- øget behåring og/eller uren hud
- sukker trang, oplever ofte sult, tendens til hedeture, humørsvingninger og træthed
- svært ved at blive gravid
- oftest overvægtig med æblefacon (normalvægtig med samme symptomer som ovenstående ses).

Det er heldigvis sjældent, at kvinder har alle symptomer på én gang, så du kan have et eller flere af ovenstående.

Hvordan stilles diagnosen?

To ud af nedenstående 3 kriterier skal være opfyldt. Andre sygdomme skal være udelukket, før man kan få diagnosen PCOS.

1. Uregelmæssig eller ingen menstruation, typisk cykluslængde på over 35 dage.
2. Forhøjet mandligt kønshormon.
3. Polycystiske æggestokke ved ultralydsskanning. Ved en ultralydsskanning hos gynækologen ses flere end 12 ægblærer på 2-10 mm i en eller begge æggestokke.

Hvilke sygdomsrisici er der ved PCOS?

▪ Overvægt og fedme

Kvinder med PCOS kan have for meget insulin i blodet, også kaldet insulinresistens. Overvægtige har som regel æblefacon. Insulinresistente PCOS-patienter har således lidt forhøjet blodsukker og lidt forhøjet insulin. Den øgede mængde insulin medfører forskellige ubalancer i kroppen, feks. stimuleres optagelsen af den forhøjede sukkermængde især til fedtvævet omkring maven, derfor æblefacon.

▪ Barnløshed

Den øgede mængde mandligt hormon omdannes i fedtvævet til østrogener. Jo mere overvægt, des større forstyrrelse af hormonbalancen. Østrogenene forstyrrer så igen dannelsen af andre hormoner i kroppen. Det medfører, at både din menstruationscyklus og dannelsen af æg, kaldet ægblærer i dine æggestokke standses. Derfor kan dine æg ikke vokse til en moden størrelse på 20-24mm, som et normalt æg har, og derfor kan det ikke blive befrugtet. Dvs. dine æg stopper i stedet med at vokse, når de er ca. 10 mm. De små æg ophobes så i æggestokkene indtil de går til grunde. Da du derfor sjældent har et modent æg, er det svært at blive gravid.

Speciallægeselskabet

Ivan M. Grunnet

Speciallæge i gynækologi

Skt. Anne Plads 2, 5000 Odense C. Tlf. 66 14 76 00. Ydernr. 244570

E-mail: klinikken@ivangrunnet.dk

www.ivangrunnet.dk

▪ **Skægvækst, øget behåring, hårtab og uren hud.**

De forhøjede mandlige hormoner stimulerer talgkirtlerne og betyder, man får uren hud og akne. Mandlige hormoner stimulerer også hårsækkene, så der er hårvækst på områder, som ellers ses ved mænd. Tyndt hår eller hårtab skyldes også forstyrrelsen i de mandlige hormoner.

▪ **Polypper og øget risiko for kræft i livmoderhulen**

Hvis ikke du behandles med P-piller eller hormonspiral, vil den sjældne afstødning af menstruationsslimhinden øge denne risiko med stigende alder.

▪ **Type 2 sukkersyge**

Den nedsatte insulinfølsomhed, let forhøjede blodsukker og øgede insulinproduktion, betyder risiko for udvikling af type 2 sukkersyge, også hvis du er normalvægtig. Derfor skal du screenes for sukkersyge, når du har diagnosen.

▪ **Hjerte-kar-sygdom**

Ved PCOS er der en forstyrret fedtstofbalance. Fedtstoffer aflejres på indersiden af blodkarrene. Derfor stiger din risiko for højt blodtryk og hjertekarsygdom også ved normalvægtige.

Hvordan behandler man PCOS?

Vægttab og motion

Vægttab og motion er meget vigtigt for at øge musklernes følsomhed for insulin. Følg de almindelige kostråd, der går på at spise grønt, fiberrigt og fedtfattigt. De gavnlige effekter af vægttab er mange:

- Mængden af mandligt kønshormon nedsættes.
- Den øgede hårvækst bliver mindre udtalt.
- Man får en mere regelmæssig ægløsning.
- Man nedsætter risikoen for sukkersyge og åreforkalkning.
- Der bliver bedre muligheder for at opnå graviditet.
- Dit velvære øges.

Behandling, der øger insulinfølsomhed, f.eks. Metformin

Behandling med Metformin øger insulinfølsomheden (nedsætter insulinresistensen), men bruges langt fra til alle patienter. Som regel skal man være meget overvægtig og have risikofaktorer, for at Metformin også bruges. Tal med lægen, om det er aktuelt for dig. En undtagelse er, når du skal være gravid, så bruges Metformin oftere. De hyppigste bivirkninger ved Metformin er appetitløshed, kvalme, opkastning, diarré og metalsmag i munden.

Behandling af øget hårvækst (hirsutisme)

Alle typer af hårfjerning bør kombineres med androgenhæmmende behandling, f.eks. p-piller, da hårene ellers hurtigt vokser frem igen.

Uønsket hårvækst kan fjernes med pincet, voks, barbering, epilering eller laserbehandling. I nogle regioner gives der tilskud til hårfjerning i ansigtet ved en hudlæge. Spørg din læge eller regionen om dette. Man kan også få fjernet hår på privatklinikker for egenbetaling.

PCOS og graviditet?

Mange normalvægtige kvinder med PCOS bliver gravide uden problemer.

Hvis du imidlertid ved, du har PCOS, er det bedst at tale med din læge eller gynækologen og planlægge, hvordan du bliver gravid, dvs. hvad der er den bedste måde for dig. Mange kvinder med PCOS har forgæves prøvet at blive gravide i al for lang tid.

Speciallægeselskabet

Ivan M. Grunnet

Speciallæge i gynækologi

Skt. Anne Plads 2, 5000 Odense C. Tlf. 66 14 76 00. Ydernr. 244570

E-mail: klinikken@ivangrunnet.dk

www.ivangrunnet.dk

Tal med din læge om at blive henvist til en praktiserende gynækolog eller en fertilitetsklinik for at blive behandlet, hvis du har PCOS, stopper med P-pillerne, og igen ikke får menstruationer.

For at blive gravid er nedenstående vigtigt, hvis du behandles ved gynækolog:

- Du opnår regelmæssig ægløsning. Gynækologen giver dig noget medicin, der stimulerer de overordnede kønshormoner, så ægmodning og ægløsning fremmes.
- Du har passage gennem æggelederne.
- Din samlever har en normal sædkvalitet. Skal du være enlig forsørger, kan sæden købes.

Behandlingen kan være insemination (sæd som opføres ved ægløsningen i livmoderhulen).

Gynækologen vil informere dig om PCOS og barnløshedsbehandling.

Udsigt for fremtiden?

PCOS er en hyppig tilstand, som har stor betydning for den enkelte kvinde, og derfor forskes der meget på området.

PCOS kan ikke helbredes, men symptomerne lindres og mindskes.

Jo større vægttab, des bedre. En god og sund livsstil med vægttab, kost og motion er meget vigtigt.

Hvis ikke jeg har menstruationer, har jeg så altid PCOS?

Nej. Forskellige former for medicin, især psykofarmaka, epilepsi og stofskiftemedicin kan også være en årsag. Husk at hvis man tager P-piller uden pause, minipiller eller har en hormonspiral, vil mange ikke få menstruation. Ligeledes ses hård træning og stress at kunne undertrykke menstruationerne. To naturlige årsager er overgangsalder og graviditet.

Meget sjældent skyldes det en godartet hormonproducerende svulst i hjernen, også kaldet hypofysen, eller i skjoldbruskkirtlen.

Læs mere på:

<http://www.pcoinfo.dk/>

http://www.netdoktor.dk/kvinder/fakta_pcos.htm

Med venlig hilsen

Ivan Grunnet

Speciallæge i gynækologi

Lavet af Ivan Grunnet den 01.07.19

Revideres juli 2022